

JOANNA BRZEZIŃSKA

PRZESTĘPSTWO KRADZIEŻY I JEGO ODMIANY KWALIFIKOWANE WE FRANCUSKIM PRAWIE KARNYM*

I. Wprowadzenie

Konstrukcja przestępstwa kradzieży. Definicja przestępstwa kradzieży zawarta jest w art. 311–1 (Livre III, Titre I. Des appropriations frauduleuses, Chapitre I, Section 1) francuskiego kodeksu karnego¹, który określa ją jako nielegalny zabór rzeczy, będącej własnością innej osoby². Przepis ten zachowuje trójelementową kompozycję, a w jej strukturze występują następujące znamiona: nielegalny zabór (następuje poprzez czyn, który polega na przywłaszczeniu sobie cudzej rzeczy), rzecz zabrana (będąca przedmiotem zaboru), własność rzeczy, która należy do osoby trzeciej (rzecz nie należy do osoby dokonującej zaboru). Wskazane znamiona stanowią przedmiot rozważań interpretacyjnych zarówno we francuskiej doktrynie prawa karnego, jak i w orzecznictwie celem sprecyzowania ich zakresu ze względu na enigmatyczną wręcz charakterystykę w ustawie³. Poniżej przedstawiona zostanie analiza znamion komponujących strukturę przestępstwa kradzieży w typie podstawowym oraz charakterystyka znamion kwalifikowanych analizowanego typu czynu zabronionego we francuskim kodeksie karnym.

II. Znamiona kradzieży

1. Zabór rzeczy

Przestępstwo kradzieży w typie podstawowym (art. 311–1 C.P.) dokonywane jest poprzez wypełnienie znamienia czasownikowego w postaci nielegalnego zaboru rzeczy. Istnieją dwa sposoby formalnej realizacji wskazanego znamienia:

* Niniejszy artykuł został przygotowany w ramach projektu badawczego finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki; decyzja nr DEC 2012/07/D/HS5/00605 – kierownik projektu dr J. Brzezińska.

¹ <http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do>; art. 311–1 “Le vol est la soustraction frauduleuse de la chose d’autrui”.

² M. Daury-Fauveau, *Droit pénal special. Livres 2 et 3 du code penal: infractions contre les personnes et les biens*, Paris 2010, ed. Puf, s. 23; V. Malabat, *Droit pénal spécial*, Paryż 2006, s. 349; Loi n°2006 – 399 du 4 avril 2006.

³ <http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do>.

- a) Zabór przez fizyczne przeniesienie. Przedstawiona forma zaboru odbywa się poprzez akt fizycznego przeniesienia rzeczy, to jest „jej wzięcie albo zabranie”. Zgodnie ze zwyczajową formułą, jej przeniesienie następuje bez wiedzy lub przeciw woli prawnego właściciela albo posiadacza. Nie można kwalifikować jako zaboru sytuacji, kiedy rzecz stała się przedmiotem dostarczonym zgodnie z wolą jej właściciela osobie trzeciej. Warto podkreślić, że w przypadku umowy sprzedaży rzeczy ruchomej, którą uzupełniono o klauzulę rezerwacji własności, istnieje nawet możliwość zwrotu rzeczy uzyskanej poprzez nielegalny zabór⁴.
- b) Zabór przez władztwo prawne. Ta druga forma zaboru ukształtowała się we francuskim prawie karnym znacznie później niż pierwsza, ale aktualnie występuje niezwykle często, co jest wynikiem konieczności penalizowania zachowań społecznie niebezpiecznych, które jednak odnoszą się w sposób obligatoryjny jedynie do fizycznego przemieszczenia rzeczy zabranej. W efekcie dochodzi do sytuacji, kiedy zwracając rzecz lub powierzając ją właścicielowi potwierdza się jedynie posiadanie fizyczne, a nie przekazuje się posiadania w płaszczyźnie prawnej. Zabór przez władztwo prawne dla beneficjenta polega zatem na przywłaszczeniu posiadania, które *de facto* nie jest na niego przenoszone. Jak stwierdza sąd kasacyjny „posiadanie czysto fizyczne nie towarzyszy zwrotowi posiadania, jest wyłącznie jego bezprawnym pochwyceniem⁵”.

2. Rzecz

Znamieniem kształtujących strukturę art. 311–1 C.P. pozostaje będąca przedmiotem zaboru „rzecz”, w ustawie brak jest jednak bliższego doprecyzowania wskazanego terminu⁶. Znamiona analizowanego przestępstwa zostają wypełnione z momentem ustalenia, że rzecz, która jest przedmiotem zaboru nie jest własnością sprawcy, bez znaczenia pozostaje już sam fakt tożsamości, a nawet ilości właścicieli rzeczy (właściciel może być osobą fizyczną lub prawną; rzecz może mieć jednego lub kilku współwłaścicieli, z których tylko jeden przywłaszczył sobie część nie należącą do niego własności)⁷. Przestępstwo kradzieży nie ogranicza się jedynie do sankcjonowania zamachu na dobra własne, ale dotyczy każdego zamachu na prawo własności. Ze względu na fakt, że redakcja obowiązującego art. 313–1 C.P. dostarcza swoistych trudności interpretacyjnych poniżej przedstawiono, przyjętą w doktrynie, charakterystykę szczególnych form prze-

⁴ Crim. 11 oct. 1990, Gaz. Pal. 1991.1. 177, note Doucet, Bull. n° 341; D. 1991. 234, note M.-A. Perno, et RSC 1991. 765, obs. Bouzat.

⁵ Crim. 30 nov. 1977, Bull. n° 381; 3 mars 1993, Dr. pénal 1993, comm. 254 et RSC 1993. 546, obs. Bouzat.

⁶ Ch. André, *Droit pénal spécial*, Paryż 2010, s. 238.

⁷ M. Daury-Fauveau, *Droit pénal...*, *op. cit.*, s. 33; W definicji klasycznej przedmiotem zaboru mogła być rzecz, która posiadała, bądź nie posiadała waloru finansowego; Cas. crim., 10 mai 2005; JCP 2005, 10162, note Daury-Fauveau; Dr. pénal 2005, n° 160, Rev. pénit. 2005, p. 985, obs. Malabat.

stępstwa kradzieży ze względu na zróżnicowanie dóbr podlegających nielegalnemu zaborowi w ramach analizowanego przestępstwa⁸.

3. „Pożyczenie” pojazdu

Zjawisko „pożyczania samochodów” jako negatywny fenomen społeczny pojawiło się we Francji z niezwykłym natężeniem w latach 50. i 60., kiedy zwłaszcza wśród młodzieży dochodziło do samowolnego i zwykle krótkotrwałego zaboru pojazdów⁹. Francuska izba karna sądu kasacyjnego stwierdziła wówczas, że „jest prawdą, iż prawo karne nie dotyczy tego, kto bez pozwolenia właściciela używa rzeczy innej osoby, gdyż w takim przypadku nie dochodzi jeszcze do realizacji znamion kradzieży, dzieje się tak dopiero wówczas, jeśli przejęcie rzeczy ma miejsce w okolicznościach, w których sprawca ujawnia, choćby krótkotrwanie, zamiar zachowania się w charakterze właściciela”¹⁰. W przypadku zatem, gdy samochód był wykorzystywany jedynie przez określony czas, a następnie dokonywano jego porzucenia, bądź zwrotu, nie istniały podstawy by zachowanie takie penalizować w charakterze kradzieży *sensu stricto*, bowiem istota przedmiotowego przestępstwa wypełnia się w zaborze, a nie w używaniu rzeczy cudzej. Mimo to sąd kasacyjny zdecydował się określić wskazaną formę zachowania sprawcy jako „kradzież używania”¹¹, która nigdy jednak nie była sankcjonowana.

4. Dane informatyczne

Kradzież danych i piractwo informatyczne. Należy podkreślić, że postępujący rozwój nowych technologii i usług na rynku tele-informatycznym implikuje konieczność penalizacji nielegalnego zaboru wszystkich istniejących nośników informatycznych (płyty CD, pamięci USB, dysków twardych, dyskietek, kart pamięci itp.), a w konsekwencji informacji zawartych na tych nośnikach¹². Wskazane zjawisko polega na czasowym przejęciu oryginalnych nośników, a następnie kopiowaniu ich zawartości na nośniki sprawcy.

Analiza przestępstwa kradzieży informacji wymaga nieodłącznie uwzględnienia stanowiska orzecznictwa, a w szczególności dwóch judykatów. W pierwszym z nich¹³ sąd wyższego rzędu odrzucił skargę sformowaną przeciwko orzeczeniu

⁸ Podział z nieznacznymi zmianami przyjmuję za M. Véron; Por. M. Véron, *Droit pénal spécial*, Paryż 2010, s. 266–268.

⁹ M.-L. Rassat, G. Roujou de Boubée, *Droit pénal spécial*, Paryż 2008, s. 378.

¹⁰ Cas. Crim. 19 févr. 1959, S. 1959. J. 21, note M.R. – M.P., D. 1959.J. 331, note Roujou de Boubée, JCP 1959. II.11178, note Chambon.

¹¹ Przypadek ten obrazuje następujący kazus: młodzi ludzie wzięli nocą samochód, który do nich nie należał, aby się zabawić i zaparkowali go rano w tym samym miejscu. Ch. André, *Droit pénal...*, *op. cit.*, s. 241; Cass. Crim. 28 oct. 1959, D. 1960, 314, note A. Chavanne; Crim. 8 janvier 1979, Logabax, Bull. n° 13; D.1979, p. 509, note P. Corlay, IR, p. 182, obs. G. Roujou de Boubée.

¹² Crim. 4 mars 2008, D. 2008, 2213, note S. Détraz; v. A. Lepage, Dr. penal 2008, chron. 10, n° 22.

¹³ Crim. 12 janv. 1989, Bourquin, Bull. n° 14; RSC 1990, p. 346, obs. Bouzat, p. 507, obs. M.-P. Lucas de Leyssac.

sądu apelacyjnego, w którym zakwestionowano penalizację, w charakterze przestępstwa kradzieży, przejęcia przez sprawcę zawartości informatycznej dyskietek, będących przedmiotem zaboru w czasie niezbędnym do ich skopiowania. W drugim orzeczeniu¹⁴ sąd kasacyjny uznał, że sąd apelacyjny dobrze wskazał elementy konstytutywne przestępstwa kradzieży. Przypadek ten dotyczył pracownika przechowującego w ramach obowiązków służbowych w firmie dokumenty księgowe, których używał, by tworzyć zestawienia i tabele, a które następnie świadomie przekazywał osobie trzeciej bez wiedzy pracodawcy. Według sądu apelacyjnego oskarżony „przywłaszczył sobie dokumenty i dokonał nielegalnego zaboru danych księgowych i handlowych figurujących w tych dokumentach, a tym samym przeniósł na osobę trzecią własność dóbr niematerialnych będących wyłączną własnością firmy¹⁵”.

Istota rozważań judykatury francuskiej koncentrowała się w powyższych orzeczeniach wokół kwestii możliwości penalizacji kradzieży dóbr o charakterze niematerialnym. Należy podkreślić, że jednakowa była kwalifikacja obu stanów faktycznych, kiedy kradzież danych uznano za przestępstwo dotyczące dobra pozbawionego materialnego charakteru. Finalnie w 1995 r. sąd kasacyjny wykluczył informację jako to dobro samoistne, które może podlegać kradzieży, uznając równocześnie jedynie zasadność kryminalizacji zaboru nośnika materialnego, na którym informacja może ulec utrwaleniu¹⁶.

5. Energia

Rozwiązanie legislacyjne, wedle którego przestępstwo kradzieży dotyczyło także nielegalnego przywłaszczenia energii, szczególnie w XX wieku, uchodziło za niezwykle nowatorskie, uzasadniano je stwierdzeniem, że energia nie może mieć w istocie charakteru niematerialnego skoro efekt jej oddziaływania na ciało ludzkie jest całkowicie zmaterializowany (oparzenie, a nawet śmierć człowieka)¹⁷. Aktualnie przestępstwo kradzieży energii jest typizowane w art. 311–2¹⁸ C.P., który penalizuje nielegalne przejęcie energii na szkodę innej osoby. Przepis ten zawęża kryminalizację kradzieży wyłącznie do nielegalnego przejęcia energii, jednak francuski sąd kasacyjny rozszerzając stanowisko ustawodawcy uznał, że uzasadnione jest ponadto kwalifikowanie w charakterze kradzieży także nielegalnego podłączenia służącego do poboru prądu po jego odcięciu, jak i fałszowanie odczytu licznika w celu uniemożliwienia prawidłowego określenia zapisu zużycia prądu¹⁹.

¹⁴ Crim. 1 mars 1989, Antoniollo; Bull. n° 100; D. 1990, Somm. Comm. P. 330, obs. J. Huet.

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ M. Daury-Fauveau, *Droit pénal...*, *op. cit.*, s. 32.

¹⁷ *Ibidem*, s. 31.

¹⁸ <http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do>; Art. 311–2 C.P. “La soustraction frauduleuse d’énergie au préjudice d’autrui est assimilée au vol”.

¹⁹ Crim. 12 déc. 1984, Bull. n° 403, et RSC 1985,579, obs. Bouzat; Crim. 11. Oct. 1978, D. 1979. 76, note, D. Vuitton.

6. Własność rzeczy należąca do osoby trzeciej

Znamion funkcjonującym w art. 311–1 C.P., które we wcześniejszych regulacjach kodeksowych definiowane było jako „przejęcie” rzeczy, która nie należała do sprawcy jest przejęcie „rzeczy innej osoby”. Ta zmiana redakcyjna przepisu oznacza jedynie, że ustawodawca zwraca uwagę na fakt przynależności przedmiotu kradzieży do osoby trzeciej, przy czym nie wprowadza wymogu ustalenia tożsamości samego właściciela. Wystarczy udowodnić, że rzecz nie stanowi własności osoby, która dokonała zaboru albo, że jeszcze do niej nie należy²⁰. Zważywszy na fakt, że nie wszystkie rzeczy pozostają objęte prawem własności, nie wszystkie mogą stać się równocześnie przedmiotem zaboru, co daje asumpt do wyodrębnienia ich dwu odrębnych kategorii:

6.1. Rzeczy niepodlegające przywłaszczeniu

W doktrynie podkreśla się, że nie jest możliwa realizacja znamion przestępstwa kradzieży poprzez zachowanie polegające na przywłaszczeniu sobie: a) rzeczy, która ma charakter pospolity (np. powietrze, bieżąca woda)²¹, b) rzeczy, która nie należy do nikogo (*res nullius*), c) rzeczy porzuconej, d) rzeczy zagubionej.

W orzecznictwie francuskim szczególnie kontrowersje dotyczą zwłaszcza rozróżnienia między pojęciami: rzecz porzucona i rzecz zagubiona. W tym celu wprowadzono uproszczone kryterium, które pozwala na stwierdzenie różnicy między nimi. Przedmioty wartościowe, tym bardziej te, które są nowe, zwykle ulegają zagubieniu, gdyż ze względu na ich walory właściciel nie zdecydowałby się zapewne na świadomą utratę, z kolei te rzeczy, które uznano za zużyte, zniszczone lub uszkodzone uchodzą za porzucone²².

6.2. Rzeczy podlegające przywłaszczeniu

Rzeczami podlegającymi przywłaszczeniu są:

- a) rzecz w płaszczyźnie prawnej należy jeszcze do określonej osoby, ale w ujęciu fizycznym znajduje się już w dyspozycji innego podmiotu. Jeżeli pierwsza

²⁰ Crim. 25 oct. 2000, Bull. n° 318; Dr. pénal 2001, comm. 18; D. 2001, note Th. Garé; JCP 2001, II. 10566, note P. Mistretta; dotyczy tego stanu przykładowo przypadek, kiedy mowa o prawach uniwersalnych potencjalnych spadkobierców, którzy zabierają dobra spadkodawcy przed jego zgonem, a zatem przed momentem, kiedy doszło do ich przekazania; Crim. 23 nov. 2004, Dr. penal 2005, comm. 39.

²¹ P. Conte, *Droit pénal spécial*, Paryż 2007, s. 307.

²² M. Dauray-Fauveau, *Droit pénal...*, *op. cit.*, s. 35; Cas. Crim., 25 oct. 2000; D. 2001, p. 1052, note Gare; JCP 2001, 10566, note Mistretta; Dr. pénal 2001, n° 18; Cas. Crim., 11 mai 2004; D. 2004, p. 2326, note Gaba; JCP 2004, 10124, note Girault; Dr. pénal 2004, n° 122; Rev.sc. crim. 2004, p.635, obs. Fortis, p. 866, obs. Vermelle; Rev. pénit. 2004, p. 875, obs. Saint – Pau, Rapport Cass. crim., 20 juin 2006, Bull. crim., n° 190; przykładowo telefon komórkowy bez karty SIM nie jest niczym innym jak pudełkiem pozbawionym użycia i nie może być przedmiotem kradzieży.

z tych osób odbiera to, co jest rzeczą, która do niej należy, nie wypełnia znamion przestępstwa kradzieży. Egzemplifikację wskazanego przypadku można odnaleźć we francuskim prawie budowlanym, np. wykonawca budynku odzyskuje z niewykończonego mieszkania wyposażenie sanitarne, które zostało przez niego sfinansowane; w takim przypadku pozostaje ono nadal jego własnością²³. Z drugiej jednak strony realizuje znamiona kradzieży ten przedsiębiorca, który ze sprzedanego mieszkania, po przekazaniu go właścicielowi, odbiera elementy wyposażenia przez niego dostarczone; nie jest on już bowiem wówczas ich właścicielem²⁴.

- b) rzecz należy do złodzieja tylko w określonej części, wówczas przestępstwo kradzieży dotyczy rzeczy w takim zakresie, który do niego nie należy i popełniania jest na szkodę pozostałych współwłaścicieli. Taki przypadek zachodzi przykładowo w sytuacji odnalezienia skarbu; znalazca, który dokonał odkrycia na terenie nieruchomości należącej do osoby trzeciej może posiąść nie więcej niż połowę jego wartości, jeżeli natomiast dokonał zatrzymania go w całości dla siebie, wypełnia znamiona przestępstwa kradzieży w odniesieniu do tej połowy, która do niego nie należy²⁵.

7. Zamiar

Charakterystyka przestępstwa kradzieży wymaga analizy bardzo istotnego elementu strony podmiotowej, jakim pozostaje zamiar odnoszący się do przyszłego działania sprawcy²⁶. We francuskim prawie karnym nie wystarczy ustalenie, że sprawca działa umyślnie, czyli świadomie przeciw woli lub bez wiedzy właściciela lub posiadacza²⁷ (zamiar ogólny), ale ponadto zawsze musi zachowywać się jak właściciel rzeczy zabranej (zamiar szczególny).

Dawniej przestępstwo kradzieży zdeterminowane było zamiarem przywłaszczenia własności w sposób definitywny, ale w orzecznictwie zmodyfikowano wymagania dotyczące tego aspektu analizowanego przestępstwa. Sankcjonując rozmaite formy kradzieży wymagano albo wystąpienia zamiaru zajęcia rzeczy (jednoznacznego przywłaszczenia) albo prostego objęcia w czasowe posiadanie, stąd w jednym z wyroków izby kryminalnej stwierdzono wręcz, że „jest postrzegane jako kradzież również zajęcie w okolicznościach, które wskazują na zamiar

²³ Crim, 13 janvier 1971, Bull. C., n° 11, D., 1971. 191.

²⁴ Crim. 12 octobre 1976, Biul. C., n° 289, R.S.C., 1977. 106, obs. P. Bouzat; 21 novembre 1979, D., 1980 I.R., 444.

²⁵ J. Pradel, M. Danti-Juan, *Droit pénal special. Droit commun, Droit des affaires*, Paris 2007, s. 595–596; Crim., 21 mars 1978, Bull. C., n° 113, R.S.C., 1979.101, obs. P. Bouzat; Crim. 20 novembre 1990, Bull. C. n° 395.

²⁶ M. Daury-Fauveau, *Droit pénal...*, op. cit., s. 24.

²⁷ *Ibidem*, s. 27.

zachowania się w charakterze właściciela, nawet chwilowo²⁸”. Precyzując aspekt temporalny należy podkreślić, że zamiar powinien się skonkretyzować w momencie rozpoczęcia realizacji znamion czynu zabronionego. Wszelkie wydarzenia późniejsze, czyli następcze wobec ram czasowych przestępstwa nie wywierają już żadnego wpływu na kształt pierwotnie powziętego zamiaru.

Zamiar szczególny (kierunkowy) – jest wyznaczony z perspektywy celu (zaboru cudzej rzeczy), jaki powziął działający sprawca i wyraża się on w woli zachowywania się w charakterze właściciela rzeczy²⁹. Zamiar ten doktryna francuska zdecydowanie separuje od motywu działania sprawcy. Zamiar specjalny jest właściwy dla zrealizowania znamion przestępstwa kradzieży przez sprawcę. Motyw przeciwnie, jest zindywidualizowany w zależności od sytuacji, to przyczyna subiektywna, która implikuje działanie złodzieja (obietnica korzyści, pragnienie zemsty)³⁰. Należy uściślić, że zamiar specjalny nie determinuje rozszerzenia płaszczyzny wolicjonalnej w dążeniu do zachowania władztwa nad rzeczą, po realizacji aktu przywłaszczenia istnieje możliwość wyzbycia się jego przedmiotu. Aktywność wolicjonalna sprawcy musi się zaktualizować jedynie w okresie, kiedy dokonuje on aktu nielegalnego przywłaszczenia rzeczy³¹.

III. Typy kwalifikowane przestępstwa kradzieży

We francuskim prawie karnym obok typu prostego³² (podstawowego) kradzieży można wyodrębnić jej typy kwalifikowane i szczególne (kwalifikowane dotyczące zbrodni). Typ podstawowy przestępstwa kradzieży jest penalizowany karą 3 lat więzienia i 45 000 euro grzywny (art. 311–3)³³. Ponadto sprawcy można wymierzyć także niektóre z kar dodatkowych z art. 311–14 C.P.: np. pozbawienie wykonywania praw obywatelskich, cywilnych i rodzinnych; tymczasowy zakaz niektórych działań; konfiskatę przedmiotów pochodzących z przestępstwa lub będących jego przedmiotem. Z kolei kradzież kwalifikowana to przestępstwo popełnione w okolicznościach, które czynią ją społecznie szkodliwą w stopniu wyższym niż ma to miejsce w odmianie prostej tego przestępstwa.

²⁸ Cass. Crim., 19 fevr. 1959, D. 1959. 331, note G. Roujou de Boubée; Cas. Crim., 24 oct. 1990, Gaz. Pal. Somm. 167, Bull. n° 335.

²⁹ J.C. Planque, *Droit pénal spécial*, ed. BREAL 2009, s. 188; M.-L. Rassat, G. Roujou de Boubée, *Droit pénal...*, *op. cit.*, s. 123.

³⁰ Rennes, 8 fevr. 1973, JCP 1973, II, 17425, note Suffer; Cas. Crim., 8 févr. 1977, Bull. C., n° 52; J. Pradel, A. Varinard, *Les grands arrêts du droit penal general*. I., n° 39; Cas. Crim. 8 décembre 1998, Bull. n° 336, D. 2000, Somm. 87, obs. S. Frossard, 120, obs. M. Segonds; 24 avril 2001, Bull. n° 98, PSC 2001,829, obs. G. Giudicellé-Delage.

³¹ Crim. 12 mars 1970, Bull. n° 103; D.1970, Jurisp., p. 385, note Delmas – Marty; JCP G 1970, II, 16536, note de Lastang.

³² Ze względu na brak znamion modyfikujących typ podstawowy przestępstwa określa się mianem typu prostego.

³³ Art. 311–3 C.P. Le vol est puni de trois ans d'emprisonnement et de 45 000 euros d'amende

Okoliczności te nadal są liczne, choć zarówno na podstawie ustawy z 2 lutego 1981 r.³⁴, jak i nowego francuskiego kodeksu karnego zostały nieznacznie zredukowane³⁵. Należy podkreślić, że wystąpienie okoliczności kwalifikujących może prowadzić do zróżnicowanych rezultatów. W niektórych przypadkach zaostrenie kary w stosunku do tej, która przewidziana jest za kradzież w typie podstawowym pozwala zaliczyć kradzież kwalifikowaną do kategorii występku, kiedy indziej natomiast „przesuwa” ją do kategorii zbrodni³⁶.

Francuski kodeks karny przewiduje, że typ kwalifikowany przestępstwa kradzieży może być zagrożony następującymi opcjami sankcji³⁷:

- a) do pięciu lat więzienia i 75 000 euro grzywny, jeżeli wystąpiła jedna z dziewięciu okoliczności o charakterze uzasadniającym zmodyfikowanie odpowiedzialności wobec sprawcy przestępstwa, przewidziana w art. 311–4³⁸ C.P.,
- b) do siedmiu lat więzienia i grzywną w wysokości 100 000 euro, jeśli doszło do kumulacji dwóch z dziewięciu okoliczności przewidzianych przez ustawodawcę w art. 311–4 C.P.,
- c) do 10 lat więzienia i 150 000 euro grzywny, jeśli doszło do kumulacji trzech z dziewięciu okoliczności przewidzianych przez ustawodawcę w art. 311–4 C.P.

³⁴ Loi n° 81–82 du 2 février 1981 renforçant la sécurité et protégeant la liberté des personnes; <http://legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT0000000516044>

³⁵ M.-L. Rassat, G. Roujou de Boubée, *Droit pénal...*, *op. cit.*, s. 125–126.

³⁶ V. Malabat, *Droit pénal...*, *op. cit.*, s. 347–348.

³⁷ J.C. Planque, *Droit pénal...*, *op. cit.*, s. 189–190.

³⁸ <http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.;> Por. 311–4 C.P.: “Le vol est puni de cinq ans d’emprisonnement et de 75 000 euros d’amende:

1° Lorsqu’il est commis par plusieurs personnes agissant en qualité d’auteur ou de complice, sans qu’elles constituent une bande organisée;

2° Lorsqu’il est commis par une personne dépositaire de l’autorité publique ou chargée d’une mission de service public, dans l’exercice ou à l’occasion de l’exercice de ses fonctions ou de sa mission;

3° Lorsqu’il est commis par une personne qui prend indûment la qualité d’une personne dépositaire de l’autorité publique ou chargée d’une mission de service public;

4° Lorsqu’il est précédé, accompagné ou suivi de violences sur autrui n’ayant pas entraîné une incapacité totale de travail;

5° (Abrogé)

6° Lorsqu’il est commis dans un local d’habitation ou dans un lieu utilisé ou destiné à l’entrepôt de fonds, valeurs, marchandises ou matériels;

7° Lorsqu’il est commis dans un véhicule affecté au transport collectif de voyageurs ou dans un lieu destiné à l’accès à un moyen de transport collectif de voyageurs;

8° Lorsqu’il est précédé, accompagné ou suivi d’un acte de destruction, dégradation ou détérioration;

9° Lorsqu’il est commis à raison de l’appartenance ou de la non-appartenance, vraie ou supposée, de la victime à une ethnie, une nation, une race ou une religion déterminée, ou de son orientation ou identité sexuelle, vraie ou supposée;

10° Lorsqu’il est commis par une personne dissimulant volontairement en tout ou partie son visage afin de ne pas être identifiée;

11° Lorsqu’il est commis dans les établissements d’enseignement ou d’éducation ainsi que, lors des entrées ou sorties des élèves ou dans un temps très voisin de celles-ci, aux abords de ces établissements.

Les peines sont portées à sept ans d’emprisonnement et à 100 000 euros d’amende lorsque le vol est commis dans deux des circonstances prévues par le présent article. Elles sont portées à dix ans d’emprisonnement et à 150 000 euros d’amende lorsque le vol est commis dans trois de ces circonstances”.

Do katalogu okoliczności modyfikujących typ podstawowy przestępstwa kradzieży należy zaliczyć następujące:

- 1) kradzież popełniona jest przez kilka osób działających w charakterze współsprawców, przy czym nie tworzą oni grupy przestępczej; określana bywa jako „kradzież przy spotkaniu”, w której uczestniczą minimum dwie osoby (wyodrębnienie ze względu na sposób dokonania przestępstwa),
- 2) kradzież popełniona jest przez osobę wykonującą władzę publiczną lub osobę wypełniającą misję w służbie publicznej w trakcie lub związku z wykonywaniem swoich funkcji (wyodrębnienie ze względu na cechy sprawcy przestępstwa)³⁹,
- 3) kradzież popełniona została przez osobę, która przejęła obowiązki osoby wykonującej władzę publiczną lub misję w służbie publicznej (wyodrębnienie ze względu na cechy sprawcy przestępstwa)⁴⁰,
- 4) kradzież poprzedzona, z udziałem lub w następstwie zastosowania przemocy na innej osobie, nie wywołująca jednak jej całkowitej niezdolności do pracy (wyodrębnienie ze względu na sposób dokonania przestępstwa),
- 5) punkt uchylony – kradzież ułatwiona przez szczególny stan osoby, spowodowany jej wiekiem, chorobą, kalectwem, ułomnością fizyczną, psychiczną lub ciążą, który jest widoczny lub znany sprawcy (wyodrębnienie ze względu na stan ofiary),
- 6) kradzież popełniona została w zamieszkałym lokalu albo w miejscu używanym lub przeznaczonym do magazynowania określonych zasobów, towarów, sprzętów, czy materiałów (np. konstrukcje takie jak biura, magazyny, fabryki, a także obszary niezabudowane: perony, place budowy), dokonana poprzez wniknięcie do wskazanych miejsc podstępem, poprzez włamanie⁴¹ lub wspinaczkę⁴². W tym przypadku, zaostrenie kar wymaga zaistnienia dwóch elementów: 1) najpierw przeniknięcia przez oskarżonego do wskazanych miejsc przed popełnieniem kradzieży, a następnie 2) wejście do środka w sposób niezgodny z prawem (wyodrębnienie ze względu na miejsce kradzieży).
- 7) kradzież popełniona w pojeździe wykorzystywanym w transporcie zbiorowym (pociąg, metro) albo w miejscu oczekiwania na środek transportu zbiorowego (np. hala dworca, kasa lub korytarz). Ta innowacja przepisu jest przykładem zainteresowania ustawodawcy postępem metod kradzieży, jakie są dokonywane w środkach transportu (wyodrębnienie ze względu na miejsce kradzieży),

³⁹ Cass. Crim., 25 oct.2000; D., 2001, p. 1052, note Gare; JCP 2001, 10566, note Mistretta, Dr. penal 2001, n° 18, obs. M. Véron.

⁴⁰ M.-L. Rassat, G. Roujou de Boubée, *Droit pénal...*, op. cit., s. 127.

⁴¹ Art. 132–73 uściśla, że włamanie polega na sforsowaniu, zniszczeniu, zdewastowaniu każdego mechanizmu zamykającego albo każdej zamkniętej przestrzeni. Jest związane z włamaniem użycie podrobionych kluczy albo każdego narzędzia, które może być użyte w nieuczciwy sposób przez uruchomienie mechanizmu zamknięcia bez jego przełamania, czy zniszczenia.

⁴² Jeśli chodzi o wspinanie się, w Art. 132–74 jest definiowane jako zdarzenie wprowadzenia na miejsce, albo nad elementem zamknięcia albo przez każde otwarcie, które nie jest przeznaczone do wejścia.

- 8) kradzież jest poprzedzona lub skutkuje zniszczeniem lub uszkodzeniem mienia. Wskazana okoliczność kwalifikująca często przybiera charakter uzupełniającej wobec kradzieży z włamaniem. Obejmuje swoim zakresem wszystkie formy ataku na rzeczy. Zdarza się, że nie jest ona dokonywana w określonym miejscu – stąd bywa nazywana „kradzieżą na kółkach”, kiedy przykładowo realizowana jest w zaparkowanym samochodzie (wyodrębnienie ze względu na sposób dokonania),
- 9) kradzież popełniona z powodu przynależności, bądź braku przynależności ofiary do określonej grupy etnicznej, narodu, rasy, czy grupy religijnej lub orientacji seksualnej⁴³,
- 10) kradzież popełniona przez osobę umyślnie ukrywającą całkowicie lub częściowo swoją twarz, aby utrudnić, a nawet uniemożliwić jej identyfikację⁴⁴ (wyodrębnienie ze względu na sposób dokonania),
- 11) kradzież popełniona w placówkach szkolnych lub na uczelniach podczas wejść lub wyjść uczniów albo w podobnych przypadkach w okolicach wskazanych placówek (wyodrębnienie ze względu na miejsce kradzieży).

Ze względu na niezwykle rozbudowany katalog znamion kwalifikowanych przestępstwa kradzieży w art. 311–4 ustawodawca francuski zdecydował się aktualnie na typizację w odrębnych jednostkach redakcyjnych kodeksu karnego nowych przejawów patologicznych zachowań, u podłoża których występuje kradzież. Ta grupa przepisów modyfikujących zakres odpowiedzialności sprawcy w sposób progresywny została wyodrębniona ze względu na trzy aspekty: niezwykle niski wiek osób realizujących wraz ze sprawcą znamiona kradzieży, szczególnie rodzaj i charakter dóbr ulegających zaborowi oraz drastyczny sposób realizacji przestępstwa. Wśród nich należy wyodrębnić:

- kradzież popełnioną z pomocą nieletniego. Na podstawie ustawy z 9 września 2002 r. w sprawie kierunków i programu działania wymiaru sprawiedliwości⁴⁵ dodano we francuskim kodeksie karnym art. 311–4–1⁴⁶, który przewiduje karę 7 lat więzienia i 100 000 euro grzywny za przestępstwo kradzieży popełnione przez osobę dorosłą z pomocą jednego lub kilku nieletnich powyżej 13 roku życia, działających w charakterze sprawcy lub współsprawców. Kara za wskazane przestępstwo ulega podwyższeniu do lat 10 i 150 000 euro, kiedy dorosły

⁴³ Loi n° 2004-204 du 9 mars 2004 portant adaptation de la justice aux évolutions de la criminalité; <http://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000000249995>

⁴⁴ Loi n° 2010 – 201 du 2 mars 2010 renforçant la lutte contre les violences de groupes et la protection des personnes chargées d’une mission de service public; <http://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000021897659&dateTexte=&categorieLien=idl>

⁴⁵ Loi n° 2002-1138 du 9 septembre 2002 d’orientation et de programmation pour la justice; <http://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000000775140>.

⁴⁶ Art. 311–4–1: “Le vol est puni de sept ans d’emprisonnement et de 100 000 euros d’amende lorsqu’il est commis par un majeur avec l’aide d’un ou plusieurs mineurs, agissant comme auteurs ou complices”; <http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode>.

jest „wspomagany” w realizacji znamion kradzieży przez jednego lub kilku nieletnich, jeśli ich wiek spada poniżej trzynastego roku życia⁴⁷;

- kradzież wybranego przedmiotu lub odkrycia archeologicznego. Kolejny typ kwalifikowany przestępstwa kradzieży wprowadzono do kodeksu karnego ustawą z 15 lipca 2008⁴⁸. W art. 311–4–2⁴⁹ ustawodawca przewiduje karę siedmiu lat więzienia i 100 000 euro grzywny za kradzież, która dotyczy:
 - rzeczy ruchomej sklasyfikowanej lub wpisanej do rejestru lub dokumentu sklasyfikowanego w prywatnym archiwum zgodnie z zastosowaniem przepisów kodeksu dziedzictwa narodowego⁵⁰,
 - znaleziska archeologicznego odnalezione podczas wykopalisk lub przypadkowo,
 - dobra kultury spisane w domenie publicznej lub dobra kultury, które jest eksponowane, konserwowane, przechowywane nawet na określony czas w muzeum, bibliotece, mediatece, archiwum albo w miejscu zależnym od osoby publicznej, czy prywatnej (działającej w interesie ogółu) lub w miejscu kultu.

Kary ulegają podwyższeniu do lat 10 więzienia i 150 000 euro grzywny, jeśli kradzież zostaje popełniona łącznie z jedną z okoliczności przewidzianych w art. 311–4 C.P.⁵¹. Ponadto kara grzywny może zostać podwyższona o połowę wartości skradzionego dobra.

- kradzież z użyciem przemocy. Nowy francuski kodeks karny uszczegółowił sankcje za kradzież z użyciem przemocy, wyodrębniając poszczególne jej rodzaje i różnicując prawnokarne konsekwencje zastosowania różnych form przemocy. Kodeks uznaje tę okoliczność za samoistną przyczynę zaostrzenia kary i nie wymaga jej kumulacji wraz z innymi okolicznościami. W art. 311–5 C.P.⁵² przewidziano karę siedmiu lat więzienia i 100 000 euro grzywny, jeśli zastosowanie przemocy spowodowało u ofiary niezdolność do

⁴⁷ M.-L. Rassat, G. Roujou de Boubée, *Droit pénal...*, *op. cit.*, s. 384.

⁴⁸ Loi n° 2008-696 du 15 juillet 2008 relative aux archives; <http://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000019198529>.

⁴⁹ Art. 311–4–2: “Le vol est puni de sept ans d’emprisonnement et de 100 000 euros d’amende lorsqu’il porte sur:

1° Un objet mobilier classé ou inscrit en application des dispositions du code du patrimoine ou un document d’archives privées classé en application des dispositions du même code;

2° Une découverte archéologique faite au cours de fouilles ou fortuitement;

3° Un bien culturel qui relève du domaine public mobilier ou qui est exposé, conservé ou déposé, même de façon temporaire, soit dans un musée de France, une bibliothèque, une médiathèque ou un service d’archives, soit dans un lieu dépendant d’une personne publique ou d’une personne privée assurant une mission d’intérêt général, soit dans un édifice affecté au culte. Les peines sont portées à dix ans d’emprisonnement et 150 000 euros d’amende lorsque l’infraction prévue au présent article est commise avec l’une des circonstances prévues à l’article 311–4”.

⁵⁰ <http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006074236>.

⁵¹ Patrz przypis 35.

⁵² Art. 311–5 C.P.: Le vol est puni de sept ans d’emprisonnement et de 100 000 euros d’amende: 1° Lorsqu’il est précédé, accompagné ou suivi de violence sur autrui ayant entraîné une incapacité totale de travail pendant huit jours au plus.

pracy przez okres do 8 dni i zaostrenie kary więzienia do lat 10 i 150 000 euro grzywny (art. 311–6 C.P.⁵³), jeżeli niezdolność od pracy przekracza okres dni ośmiu.

Według ustaleń judykatury przemoc musi występować w momencie realizacji znamion przestępstwa kradzieży. Redakcja tekstu art. 311–11 C.P. prowadzi do wniosku, że sprawcą zachowań szczególnie okrutnych może być także inna osoba niż sprawca kradzieży pod warunkiem, że istnieje powiązanie między przedmiotowym przestępstwem oraz występującym w jego następstwie okrucieństwem⁵⁴.

Analiza struktury przepisów typizujących zmodyfikowaną odmianę przestępstwa kradzieży pozwala stwierdzić, że ustawodawca francuski przewiduje trzy przypadki, kiedy wystąpienie znamion kwalifikujących powoduje spiętrzenie stopnia społecznej szkodliwości i uzasadnia kwalifikację przestępstwa kradzieży w charakterze zbrodni. Zalicza się do nich:

- 1) kradzież ze szczególnym okrucieństwem jest zagrożona karą piętnastu lat pozbawienia wolności i 150 000 euro grzywny, gdy zostaje poprzedzona lub w jej następstwie zastosowano przemoc wobec innej osoby, która w rezultacie wywołuje okaleczenie lub trwałe kalectwo (art. 311–7 C.P.⁵⁵). Kara ulega dalszej modyfikacji (aż do dożywotniego pozbawienia wolności i 150 000 euro grzywny), jeśli przemoc wobec ofiary powoduje jej śmierć lub jeśli jest ona poprzedzona jest albo w jej następstwie stosowane były tortury lub inne akty barbarzyństwa (art. 311–10 C.P.⁵⁶),
- 2) kradzież z użyciem broni typizowana jest w art. 311 – 8 C.P.⁵⁷. Ustawodawca przewiduje zagrożenie karą dwudziestu lat pozbawienia wolności i 150 000 euro grzywny w przypadku, gdy przedmiotowe przestępstwo zostało dokonane:
 - z użyciem broni lub groźby jej użycia,
 - przez osobę noszącą broń na podstawie zezwolenia albo za pomocą broni, której noszenie jest zakazane.

W art. 132–75 C.P.⁵⁸ kodeksu karnego ustawodawca francuski wyodrębnia następujące odmiany broni: 1) broń, która z natury służy do ataku lub obrony

⁵³ Art. 311–6 C.P.: Le vol est puni de dix ans d'emprisonnement et de 150 000 euros d'amende lorsqu'il est précédé, accompagné ou suivi de violences sur autrui ayant entraîné une incapacité totale de travail pendant plus de huit jours.

⁵⁴ ...

⁵⁵ Art. 311–7 C.P.: Le vol est puni de quinze ans de réclusion criminelle et de 150 000 euros d'amende lorsqu'il est précédé, accompagné ou suivi de violences sur autrui ayant entraîné une mutilation ou une infirmité permanente.

⁵⁶ Art. 311–10 C.P.: Le vol est puni de la réclusion criminelle à perpétuité et de 150 000 euros d'amende lorsqu'il est précédé, accompagné ou suivi soit de violences ayant entraîné la mort, soit de tortures ou d'actes de barbarie.

⁵⁷ Art. 311–8 C.P.: Le vol est puni de vingt ans de réclusion criminelle et de 150 000 euros d'amende lorsqu'il est commis soit avec usage ou menace d'une arme, soit par une personne porteuse d'une arme soumise à autorisation ou dont le port est prohibé.

⁵⁸ Art. 132–75 C.P.: Est une arme tout objet conçu pour tuer ou blesser. Tout autre objet susceptible de présenter un danger pour les personnes est assimilé à une arme dès lors qu'il est utilisé pour tuer, blesser ou menacer ou qu'il est destiné, par celui qui en est porteur, à tuer, blesser ou menacer. Est

(każdy przedmiot, który jest stworzony do zabijania lub okaleczania)⁵⁹, 2) broń, którą staje się określony przedmiot, jeśli zachodzi taka konieczność (np. nóż, siekiera), 3) broń pozorną (przedmiot symulujący broń albo broń sztuczna)⁶⁰.

W drugim przypadku okoliczność kwalifikująca występuje wówczas, kiedy kradzież jest popełniona z bronią wydaną na podstawie pozwolenia (zwykle broń palna) albo taką, której noszenie zostało zakazane (wszystkie odmiany broni białej). Obostrzenie kary dokonywane jest nawet wówczas, jeżeli broń nie została wyjęta lub użyta, ale istniała możliwość jej użycia⁶¹. Od wprowadzenia ustawy z 22 lipca 1996 r⁶². zgodnie z zastosowaniem art. 132–75 C.P.⁶³ również przypadki użycia zwierzęcia, które może zabić człowieka, należy kwalifikować tak, jakby została zastosowana broń.

- 3) kradzież w zorganizowanej grupie przestępczej jest typizowana w art. 311–9 C.P.⁶⁴, a wskazany przepis wprowadza szeroki katalog sankcji. Niniejsze przestępstwo co do zasady jest zagrożone karą piętnastu lat pozbawienia wolności jednak kara ulega podwyższeniu: 1) do lat dwudziestu, jeżeli kradzież w zorganizowanej grupie przestępczej została poprzedzona, w jej trakcie lub po jej dokonaniu użyto przemocy na osobie lub 2) do lat trzydziestu, jeśli została dokonana z użyciem broni. Ponadto sprawca musi uiścić karę 150 000 euro grzywny oraz podlega karom dodatkowym z art. 311–14 C.P., a także zakazowi przebywania na terytorium Francji na stałe lub przez określony czas, jeśli przestępstwo dotyczy cudzoziemca.

Ze względu na analizowaną odmianę kwalifikowaną kradzieży należy sprecyzować, że zgodnie z art. 132–71 C.P.⁶⁵ zorganizowana grupa przestępcza jest to każde zgrupowanie, czy porozumienie stworzone i wyspecjalizowane, by zrealizować jedno lub kilka znamion przestępstwa albo jedno lub kilka przestępstw.

assimilé à une arme tout objet qui, présentant avec l'arme définie au premier alinéa une ressemblance de nature à créer une confusion, est utilisé pour menacer de tuer ou de blesser ou est destiné, par celui qui en est porteur, à menacer de tuer ou de blesser.

⁵⁹ J. Pradel, M. Danti-Juan, *Droit pénal spécial*, Paryż 2007, s. 611.

⁶⁰ Cas. Crim. 27 mai 1963, Bull. n° 188; 5 juill. 1995, Dr. penal 1995, comm. 277, Bull. n° 248.

⁶¹ M.-L. Rassat, G. Roujou de Boubée, *Droit pénal...*, *op. cit.*, s. 385.

⁶² Loi n° 96–647 du 22 juillet 1996 tendant à renforcer la répression du terrorisme et des atteintes aux personnes dépositaires de l'autorité publique ou chargées d'une mission de service public et comportant des dispositions relatives à la police judiciaire; <http://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000000367689>

⁶³ Art. 132–75 C.P.: L'utilisation d'un animal pour tuer, blesser ou menacer est assimilée à l'usage d'une arme.

⁶⁴ Art. 311–9 C.P.: Le vol en bande organisée est puni de quinze ans de réclusion criminelle et de 150 000 euros d'amende. Il est puni de vingt ans de réclusion criminelle et de 150 000 euros d'amende lorsqu'il est précédé, accompagné ou suivi de violences sur autrui. Il est puni de trente ans de réclusion criminelle et de 150 000 euros d'amende lorsqu'il est commis soit avec usage ou menace d'une arme, soit par une personne porteuse d'une arme soumise à autorisation ou dont le port est prohibé.

⁶⁵ Art. 132–71: "Constitue une bande organisée au sens de la loi tout groupement formé ou toute entente établie en vue de la préparation, caractérisée par un ou plusieurs faits matériels, d'une ou de plusieurs infractions".

Z kolei banda stanowi odmianę zorganizowanej grupy przestępczej i jest organizacją zdeterminowaną w działaniu, posiadającą środki na jej funkcjonowanie, zrzeszającą pewną grupę wykwalifikowanych uczestników.

IV. Wnioski

Przestępstwo kradzieży w odmianie podstawowej typizowane w art. 311–1 francuskiego kodeksu karnego wykazuje niezwykle uproszczoną konstrukcję typizacyjną. Wydawać by się mogło, że trójelementowy katalog znamion sprzyja ich przejrzystości i łatwości interpretacji, tymczasem uderzająca wręcz pozostaje ich enigmatyczność oraz spowodowane nią trudności w aplikacji analizowanego przepisu. Największe jednak problemy pojawiają się przy próbie określenia zakresu terminu „rzecz”. We francuskiej doktrynie prawa karnego czyniono przedmiotem wnikliwych rozważań, czy przestępstwo kradzieży może dotyczyć również dóbr o charakterze *sensu stricto* niematerialnym, jakimi są energia elektryczna, czy informacja. W przypadku pierwszego z nich ustawodawca jednoznacznie uznał, że nielegalne przejęcie energii należy traktować jak kradzież, z kolei informacja została wykluczona jako dobro podlegające nielegalnemu zaborowi. Ta dwoistość kwalifikacji stanowi wynik interakcji przedmiotowych dóbr z innymi dobrami lub jej braku. Energia elektryczna bowiem, choć niewidoczna, powoduje konkretne, zmaterializowane skutki, natomiast w przypadku informacji ustawodawca zdecydował się jedynie na penalizację kradzieży nośników informatycznych, które służyły jej utrwaleniu, sama zaś informacja według interpretacji doktryny nie może stanowić przedmiotu kradzieży. Tymczasem typy zmodyfikowane przestępstwa kradzieży charakteryzuje nadmierna wręcz kazuistyka. W sekcji I Księgi III (Zbrodnie i występki przeciw dobrom) można wyodrębnić trzy grupy przepisów, w których ustawodawca decyduje się sformułować znamiona o charakterze kwalifikowanym. Pierwsza z nich dotyczy art. 311–4 C.P., w którym wyodrębniono aż kilkanaście okoliczności uzasadniających surowszą odpowiedzialność karną (m.in. ze względu na miejsce, czy sposób realizacji znamion lub cechy sprawcy) jednak poza przedstawionym przepisem w kodeksie karnym funkcjonuje także kolejna grupa regulacji, w których występują znamiona kwalifikowane, (art. 311–4–1 do art. 311–5, np. kradzież popełniona przy udziale nieletniego, kradzież dobra kultury lub odkrycia archeologicznego lub kradzież z użyciem przemocy). Ostatnia kategoria przestępstw zmodyfikowanych obejmuje trzy przepisy wykazujące szczególnie wysoki stopień społecznej szkodliwości, determinowany charakterem znamion wkomponowanych w ich strukturę, do których należy zaliczyć: 1) szczególne okrucieństwo sprawcy, które może przejawiać się w okaleczeniu, trwałym kalectwie, a nawet śmierci ofiary, 2) działanie w zorganizowanej grupie przestępczej lub 3) przestępstwo popełnione przy użyciu broni. Należy podkreślić, że charakter przedstawionych znamion kwalifikujących, a także ich kumulacja lub

jej brak determinują ciężar gatunkowy przestępstwa kradzieży, które we francuskim prawie karnym może stać zarówno występkiem, jak i zbrodnią.

Analiza przestępstwa kradzieży we francuskim kodeksie karnym pozwala na sformułowanie wniosku o istnieniu zasadniczych różnic między strukturą typu podstawowego oraz typami zmodyfikowanymi przedmiotowego czynu zabronionego. Dotyczy ona nie tylko specyfiki, usytuowania, czy przejrzystości poszczególnych znamion komponujących powołane przepisy, ale dotyczy także ich wagi. Pierwotnie pozytywna ocena stosunkowo prostej konstrukcji typu podstawowego przestępstwa kradzieży nie pozostaje jednak wolna od pewnych zarzutów, jak choćby trudności interpretacyjnych, jakie wywołuje zbyt ogólne sformułowanie zakresu niektórych znamion (rzecz zabrana, zakres dokonywanego zaboru). Z kolei negatywna ocena kazuistycznego sposobu, w jaki zredagowano typy kwalifikowane kradzieży nie zamyka możliwości odnalezienia również jej pozytywnych aspektów. Niewątpliwie należy do nich zaliczyć wrażliwość ustawodawcy na ochronę szczególnie cennych kategorii dóbr o znaczeniu narodowym (dobra kultury), a także czujność na rozwój nowych metod kradzieży (np. w środkach transportu zbiorowego). Ponadto takie rozwiązanie legislacyjne wzmacnia niewątpliwie poczucie bezpieczeństwa społecznego i wzmacnia zakres ochrony poszczególnych dóbr prawnych.

PRZESTĘPSTWO KRADZIEŻY I JEGO ODMIANY KWALIFIKOWANE WE FRANCUSKIM PRAWIE KARNYM

Streszczenie

Zasadniczym założeniem artykułu jest analiza struktury przestępstwa kradzieży w typie podstawowym oraz w typach zmodyfikowanych (kwalifikowanych) we francuskim kodeksie karnym. W odniesieniu do pierwszej z regulacji ustawodawca w art. 311–1 C.P. (Code pénal – kodeks karny) zdecydował się zastosować niezwykle uproszczoną, trójczłonową kompozycję przepisu, w której można wyróżnić następujące znamiona: nielegalny zabór, rzecz zabrana, własność rzeczy należącej do osoby trzeciej. *A contrario* do charakterystyki typu podstawowego odmiany kwalifikowane kradzieży stypizowano wedle odmiennej metody. Dominująca pozostaje nadmierna kazuistyka wskazanych przepisów, ponadto regulacje niniejsze stanowią niezwykle rozbudowaną strukturę normatywną, rozwarstwiającą się w trzy zasadnicze grupy wyodrębnione m.in. ze względu na odmienny stopień społecznej szkodliwości przestępstwa kradzieży. Na tle przeprowadzonej charakterystyki przepisów penalizujących kradzież we francuskim kodeksie karnym, dominujące pozostaje przekonanie o ich zdecydowanej odmienności strukturalnej w zakresie metody ich formułowania, co niewątpliwie przyczynia się do multiplikacji trudności we właściwej interpretacji wskazanych regulacji.

THE CRIME OF THEFT AND ITS AGGRAVATED TYPES IN THE FRENCH PENAL CODE

Summary

The fundamental assumption of this article is to analyse the structure of the crime of theft as a standard type of offence as well as modified (aggravated) ones in the French Penal Code. As far as the standard type of the offence is concerned, in Article 311–1 of the PC, the legislator has decided to apply an extremely simplified regulation structure, consisting of three parts, in which the following features can be distinguished: an illegal seizure, a thing seized and the possession of property belonging to a third party. Unlike the standard type of theft, aggravated types have been classified with respect to different methods. However, excessive casuistry of the regulations in question prevails. Moreover, the regulations constitute an extremely elaborate normative structure, which is divided into three fundamental groups depending on, among other things, the different degree of social noxiousness of the crime of theft (a misdemeanour or a felony). On the basis of the description of regulations penalizing theft in the French Penal Code with regard to the two above-mentioned types (a standard type and aggravated types), it seems evident that they are considerably different in terms of structure. This, in turn, is undoubtedly the reason for multiplication of difficulties with proper interpretation of the regulations in question.

L'INFRACTION DU VOL ET SES MODIFICATIONS QUALIFIÉES DANS LE DROIT PÉNAL FRANÇAIS

Résumé

Le principe de cet article est d'analyser la structure de l'infraction du vol comme type essentiel ainsi que les types modifiés (qualifiés) dans le Code pénal français. Pour traiter la première réglementation dans l'art. 311–1 du Code pénal le législateur a décidé d'introduire et d'appliquer la composition très simplifiée de trois éléments dans laquelle on peut distinguer les signes suivants: la prise illégale, l'objet pris, la possession de l'objet appartenant à la personne tiers. *A contrario* de la caractéristique basique on a distingué les types qualifiés du vol d'après une méthode différente. La casuistique excessive des règlements indiqués reste dominante et les réglementations actuelles constituent une structure normative très large qui se divise en trois groupes principaux formulés entre autres d'après le degré différent de la nuisibilité sociale de l'infraction du vol. A la base de cette caractéristique des règlements pénalisants le vol dans le Code pénal français il en reste une conviction dominante qu'ils

sont décidément différents aussi bien par sa structure que par la méthode de leur formulation, ce qui influe énormément à multiplier des difficultés pour interpréter correctement les régulations indiquées.

ПРЕСТУПЛЕНИЕ В ВИДЕ КРАЖИ И ЕГО РАЗНОВИДНОСТИ, КВАЛИФИЦИРУЕМЫЕ ВО ФРАНЦУЗСКОМ УГОЛОВНОМ ПРАВЕ

Резюме

Основной предпосылкой статьи является анализ структуры преступления в виде кражи основного типа, а также модифицируемых (квалифицируемых) типов во французском уголовном кодексе. В отношении первого регулирования законодатель в ст. 311–1 С.Р. (УК) решился применить весьма упрощённую трёхчленную композицию законоположения, в которой можно выделить следующие составные элементы: незаконный захват, отобранная вещь, собственность вещи, принадлежащей третьему лицу. *A contrario* характеристики основного типа квалифицируемые разновидности кражи отобраны в соответствии с особым методом. По прежнему доминирует чрезмерная казуистика упомянутых положений, кроме того, настоящие регулирования представляют собой весьма усложнённую нормативную структуру, которая состоит из трёх основных групп, выделенных, в частности, из-за разной степени социального вреда как следствия преступления в виде кражи. На фоне приведённой характеристики положений, квалифицирующих кражу во французском уголовном кодексе, основополагающим остаётся убеждение о их бесспорных структурных отличиях в области методики их формулирования, что, несомненно, влечёт за собой дополнительные трудности, касающиеся правильной интерпретации упомянутых регулирований.